

ca«. Mlekarska zadruga je bila ustanovljena že leta 1910. Dnevno je zadruga odvažala mleko v Trst. Cena mleka, je bila enaka vinu.

Močne kmetije so redile po 30 do 40 glav živine. Zadruga je oskrbovala svoje člane s Tomaso-vo žlindro, ki jo je uvažala iz Nemčije in to letno okrog 700 ton. Bila je edini uvoznik tega gnojila tudi za širša okolja (Vrh-nika, Logatec, Žiri). Ni namen tega članka podrobnejšega opisovanja dejavnosti in pomembnosti te med prvimi zadrugami v Slo-veniji za to gospodarsko po-dročje.

Največ zaslug gre tukajšnjemu g. župniku Mateju Sušniku. Kra-ju je bil zdravnik (študiral je me-dicino), gospodarstvenik, sveto-valet, in dušni pastir v pravem pomenu besede.

Krajanom te male vasice je uspelo, da je Avstroogrška že leta 1914 zgradila sodoben vodo-vod, ki še danes v tehničnem ozi-ru ne zaostaja. Starejši ljudje te vasi, čase v Avstroogrski označu-jejo kot najboljše.

Ljudski oder z amaterji je bil po kakovosti na ravni ljubljanskih ljudskih gledališč. Zato gre zasluga Kogovšek Francu, bano-vinskemu uslužbencu, ki si je ogledoval v Ljubljani prireditve in jih prenašal s svojim priro-je-nim talentom, inteligenco, na-tačno na odrske deske tukajš-njega prosvetnega društva.

Komplet iz Češke uvoženih in-

štrumentov za gasilsko »pleh mu-sko« za tako malo vas in v tistih časih se more primerjati samo s kakšno švicarsko. Kogovško-vim (mežninskim po domače) gre v večini zasluga tudi za takratne čase izpolnjenega petja (cerkve-nega, posvetnega), tamburaški zbor, telovadnih nastopov...

Vsa vas je bila v enem samem kulturnem, gospodarskem vre-nju. Barabarstva od malih objest-nosti do zločina, kraj ni poznal. Zato preprosto ni bilo ne časa ne možnosti. Prebivalci so bili pre-pojeni s krščanskimi vrednotami. Tukajšnja rojaka sta predvojni poslanec Franc Gabrovšek in Hladnik Janez duhovnik v Ar-gentini, znan po zaslugah za slo-venske begunce po 2. svet. vojni.

In tako vzgojeni ljudje naj bi se leta 1942 pridružili družini, ki ji je bil zločin vsakdanji opravek, prav tako ropanje in požiganje.

Kot je l. 1917 razmišljala ame-riška javnost o komunizmu, tako so ugotavljali l. 1942 Rovtarji: »S komunizmom napredka ne bo! Od njega roke proč!«. Da je bilo ugotavljanje točno z vso verodo-stojnostjo potrjuje polom komu-nizma. Torej kdo je bil v zmoti, zaveden, na napačni strani?!

Rovte, eden od osamelih oto-kov zdrave pameti v morju skisa-ne, niso bile kos z zločinskim du-hom prepojeni rdeči kugi na Slo-venskem. Žrtve pa potrebne, da bo dobila v zgodovini Slovencev rdeča kuga mesto, ki ji gre.

Ko se je Pilat pred pritiski veli-

kih duhovnikov, branil obsoditi na smrt človeka, za katerega ni imel zato dokazane potrebne krivde, jim je zabilal: »Pazite zgodovina bo morilec sodnik«.

Stoletja bodo spet minila obe-ležje pa spominjalo na čase rdeče kuge, spočete v glavah skregane z vsako pametjo.

Za Boga, Domovino, Dom, Resnico in Pravico so žrtvovali najdražje – svoja življenja.

Junaki, večna vam hvala! Poči-vajte v miru.

ADOLF LOGAR,
Plešičeva 35
Ljubljana

»Osvoboditev« in spominsko obeležje

V vasi Rovte ležeči na previsu med Logatcem in Žirni se pri-pravljajo krajan na otvoritev spominskega obeležja 212 pobitim možem in fantom – žrtev komunističnih zločinov po koncu 2 svet. vojne. To število pred-stavlja 90% moških te vasice v njihovih najlepših letih. Kje je vzrok za tako strahoten krvni da-vek nekega kraja? Vzroka za to nikakor ni pripisovati neki »zaos-talosti« kraja, katerega pisanje z malo začetnico sicer obeležuje. Nasprotno, prebivalci kraja so bili vedno za vse novotarije, ki vodijo k napredku.

Prvi, ki je prideloval krompir v Sloveniji je bil tukajšnji rojak s priimkom Petkovšek in to prav v Rovtah. Druga ustanovljena kmetijska zadruga z. o. j. v Slo-veniji je bila v Rovtah. Ustanov-ni zadružni zbor datira l. 1894. V sklopu te zadruge je delovala že tudi »Hranilnica in posojilni-